

Sygn. akt

III AUa 572/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **14 grudnia 2016 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSO del. Bożena Błachowicz
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **14 grudnia 2016 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o ustalenie okresu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i zwrot składek

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **19 kwietnia 2016 r.** sygn. akt **III U 238/16**

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczyni A. C. kwotę 270 zł (słownie: dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt III AUa 572/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 grudnia 2016 r.

Decyzją z dnia 27 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził , że wnioskodawczyni A. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 5 sierpnia 2015 r. do 20 września 2015 r. Jednocześnie stwierdzone zostało , że podstawa wymiaru składek do ubezpieczenia społecznego tj. emerytalnego, rentowego, wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego za miesiąc wrzesień 2015 r. wynosi 9897,50 zł. W podstawie prawnej decyzji powołane zostały art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3,

art. 14 ust.1, art.18 ust. 9 i 10, art.18 a ust. 1, art. 41 ust. 6, 6a i 6b ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2015 r. poz.121 ze zm.). W uzasadnieniu zaś faktycznym przyjętego rozstrzygnięcia organ rentowy stwierdzał, że powyższa decyzja jest skutkiem wniosku A. C.

z dnia 27 listopada 2015 r. w którym domagała się ustalenia okresu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu przy możliwości korekty deklaracji rozliczeniowej za wrzesień 2015 r. skutkującej zwrotem składek za okres od 21 do 30 września 2015 r. kiedy to przyznano jej prawa do zasiłku macierzyńskiego, przy zadeklarowaniu podstawy wymiaru składek w maksymalnej wysokości 9897,50 zł. |W tym zaś względzie organ rentowy - opisując przebieg dotychczasowego ubezpieczenia wnioskodawczyni-zauważał , że zgłoszenie się przez nią po raz pierwszy do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z dniem 5 sierpnia 2015 r. ze wskazaniem tej daty do objęcia tym ubezpieczeniem czyni niemożliwym ustalenie podlegania tego rodzaju ubezpieczeniu już od dnia 1 sierpnia 2015 r. Z kolei fakt zadeklarowania podstawy wymiaru składek za miesiąc wrzesień 2015 r. w kwocie przenoszącej najniższą przewidzianą podstawę dla tej grup ubezpieczonych skutkuje brakiem możliwości proporcjonalnego jej zmniejszenia , co potwierdzają także przepisy ustawy systemowej dotyczące zasad korygowania imiennych raportów miesięcznych stanowiąc , że nie koryguje się danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym przez płatnika, gdy podstawę wymiaru składek stanowi zadeklarowana kwota.

Wnioskodawczyni A. C. odwołała się od decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu. W odwołaniu z dnia 1 marca 2016 r. wnioskodawczyni wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie , iż podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu już od dnia 1 sierpnia 2015 r. oraz ,że ma prawo do zwrotu części składek za okres od dnia 21 września 2015 r. zarzuciła, że bliżej nieokreślony pracownik pozwanego organu rentowego przy zgłoszeniu do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego wprowadził ją w błąd ,stąd wskazana we wniosku data objęcia tym ubezpieczeniem od 5 sierpnia 2015 r. Z kolei fakt przyznania jej z dniem 21 września 2015 r. zasiłku macierzyńskiego - wbrew stanowisku ZUS – uzasadnia żądanie zwrotu części składek za ten miesiąc obliczonych proporcjonalnie wg reguł wyrażonych w art. 18 ust. 9 i 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz.121 ze zm.) niezależnie od zadeklarowanej kwoty podstawy wymiaru składek przenoszącej tę najniższą . Powyższe potwierdzać zaś miały przywoływane przez odwołującą wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi (sygn. akt III AUa 1040/14 i III AUa 2177/10) i Sądu Apelacyjnego w Katowicach (sygn. akt III AUa 908/09).

W odpowiedzi na odwołanie w z dnia 23 marca 2016 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądań wnioskodawczyni z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych , powielając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji z dodatkowym przywołaniem wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie (sygn. akt III AUa 607/13).

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, po rozpoznaniu odwołania wnioskodawczyni A. C., wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2016 r. (sygn. akt III U 238/16) ;

-w pkt I- zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił , iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tj. emerytalne, rentowe, wypadkowe ora na dobrowolne ubezpieczenie

chorobowe wnioskodawczyni za miesiąc wrzesień 2015 r. winna ulec proporcjonalnemu zmniejszeniu i dotyczyć okresu od 1 do 20 września 2015 r.,

- w pkt II zaś- w pozostałym zakresie odwołanie oddalił. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni A. C. w okresie od 16 grudnia 2013 r. do 5 lutego 2015 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci sklepu internetowego. Z tego tytułu podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym nie zgłaszając się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W okresie od 6 lutego 2015 r. do 31 lipca 2015 r. działalność została zawieszona. Od 1 sierpnia 2015 r., po wznowieniu działalności gospodarczej, wnioskodawczyni ponownie zgłosiła się do ubezpieczenia społecznego, przy czym w okresie od 1 sierpnia do 4 sierpnia 2015 r. bez dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, przystępując do tego rodzaju ubezpieczenia

z dniem wskazanym we wniosku tj. z dniem 5 sierpnia 2015 r. Za miesiąc sierpień

i wrzesień 2015 r. wnioskodawczyni zadeklarowała maksymalną podstawę wymiaru składek w wysokości 9897,50 zł. opłacając z tego tytułu składki. Decyzją z dnia

5 listopada 2015 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do zasiłku macierzyńskiego na okres od 21 września 2015 r. do 18 września 2016 r. przy podstawie wymiaru zasiłku macierzyńskiego wynoszącego 453,02 zł. Ta decyzja - w zakresie wysokości zasiłku- zaskarżona została przez wnioskodawczynię odwołaniem wniesionym do Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu .Sprawa zawisła pod sygn. akt

IV U 12/16 , przy czym postępowanie to zostało zawieszono do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia przedmiotowy sprawy. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu ,dokonując oceny prawnej sprawy , podzielił w zupełności stanowisko pozwanego organu rentowego o braku możliwości objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym odwołującej już od dnia 1 sierpnia 2015 r. Powołując bowiem w tym względzie art.14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz.121 ze zm.)- zwanej dalej ustawą systemową - Sąd I instancji stwierdzał , że przesądzająca jest w tym względzie data złożenia wniosku ,a skoro ten w przypadku odwołującej pochodzi z dnia 5 sierpnia 2015 r. nadto przy wskazaniu tej właśnie daty do objęcia ubezpieczeniem chorobowym , to nie może budzić wątpliwości ,że jest to jedynie właściwa data przystąpienia przez wnioskodawczynię do tego rodzaju dobrowolnego ubezpieczenia . Z kolei za zasadne uznał Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu żądanie odwołującej proporcjonalnego zwrotu opłaconych przez nią składek za okres od 21 do 30 września 2015 r. Wskazując bowiem w tym względzie na art.18 ust.9 i 10 ustawy systemowej , przy dodatkowym powołaniu wyroków :Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 października 2014r. (sygn. akt III AUa 363/14) i Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 maja 2013 r. (sygn. akt III AUa 1510/12), Sąd I instancji stwierdził ,że prawidłowa wykładnia wyżej powołanego przepisu wskazuje, że nie chodzi o zawężenie możliwości proporcjonalnego pomniejszenia jedynie najniższej podstawy wymiaru składek, ale podkreśla, że nawet ta najniższa podlega proporcjonalnemu pomniejszeniu .Skoro więc prawo do proporcjonalnego pomniejszenia podstawy wymiaru składek ustawodawca przyznał osobom deklarującym minimalną podstawę wymiaru składek to tym bardziej takiego prawa nie można odmówić ubezpieczonym którzy zadeklarowali wyższą podstawę wymiaru składek. W tym kontekście Sąd Okręgowy dodatkowo wskazywał na treść art. 2 a ust. 1 i 2 ustawy systemowej statującego zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych w szczególności w zakresie objęcia systemem ubezpieczeń społecznych , obowiązku opłacania składek i obliczania ich wartości. W odniesieniu zaś do stanowiska pozwanego organu rentowego dotyczącego terminu wskazanego w art. 41 ustawy systemowej w ciągu którego płatnicy mają dokonać korekty wysokości zadeklarowanych składek, Sąd I instancji podkreślał, że wyżej wskazany termin ma charakter jedynie instrukcyjny i jego przekroczenie nie może rodzić dla płatnika negatywnych skutków. W podstawie prawnej wyroku powołany też został art. 477¹⁴ § 1 i § 2 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 19 kwietnia 2016 r. – w części uwzględniającej żądanie odwołania (pkt I sentencji wyroku)- zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. W apelacji z dnia 17 maja 2016 r. pozwany organ rentowym , zarzucając naruszenie art. 41 ust. 6,6 a

i 6b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) poprzez przyjęcie w okolicznościach niniejszej sprawy , iż uzasadnione jest pomniejszenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i chorobowe wnioskodawczyni za miesiąc wrzesień 2015 r., wniósł o zmianę zaskarżonej części wyroku poprzez oddalenie i w tym zakresie odwołania wnioskodawczyni. W krótkim uzasadnieniu wniesionego

środka odwoławczego skarżący w szczególności podkreślał, że poza oceną prawną Sądu I instancji pozostał przywołany w petitum apelacji przepis, którego brzmienie wyklucza możliwość korekty przez płatnika składek deklaracji imiennej poprzez pomniejszenie wysokości podstawy wymiaru składek jeżeli zadeklarowana wysokość mieści się w granicach określonych obowiązującymi przepisami. Na uzasadnienie zaś swych racji apelujący w K. z dnia 24 czerwca 2015 r. (sygn. akt III AUa 1484/14).

Wnioskodawczyni A. C. wniosła o oddalenie apelacji ZUS przy zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (oświadczenie pełnomocnika odwołującej złożone na rozprawie apelacyjnej).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zważył co następuje;

Wniesiony przez pozwanego organ rentowy środek odwoławczy nie może wywrzeć pożądanego skutku. Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 19 kwietnia 2016 r. w części uwzględniającej żądanie odwołania, a mający skutkować zwrotem proporcjonalnie obliczonych za okres od 21 do 30 września 2015 r. składek na ubezpieczenia społeczne oraz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe odwołującej, jest – w ocenie tut. Sądu – w swym ostatecznym wyniku trafny i odpowiada prawu. Niezależnie bowiem od wyraźnie zarysowanej w judykaturze sądów powszechnych rozbieżności dotyczącej wykładni art.18 ust.9 i 10 ustawy

z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U.

z 2016 r.,poz.963) – czego przykładem mogą być z jednej strony przywołane już przez Sąd I instancji wyroki :Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 października 2014 r. III AUa 363/14 LEX nr 1527167, czy Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 maja 2013 r. III AUa 1510/12 LEX nr 1324852 opowiadające się za możliwością proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składek także w sytuacji gdy nie jest to podstawa najniższa a zadeklarowana przez płatnika, z drugiej zaś stojące

w opozycji do tego poglądu wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 lipca 2016 r. III AUa 350/16 LEX nr 2106925, czy Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia

11 czerwca 2014 r Lex nr 1474575 stwierdzić wypadnie, że w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy - co umknęło najwidoczniej uwadze Sądu I instancji a uprzednio pozwanego organu rentowego- powołany wyżej przepis nie ma tu swego zastosowania. Nie może bowiem budzić wątpliwości, że w sytuacji gdy wnioskodawczyni z dniem 21 września 2015 r. nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego nie wystąpił przewidzianym w wyżej powołanym art. 18 ust. 10 ustawy systemowej przypadek odnoszący się do niezdolności do pracy ubezpieczonego, a z kolei trudno też uznać aby z wyżej wymienioną datą doszło do przewidzianego w ust. 9 tego przepisu ustania ubezpieczenia odwołującej z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Stosownie bowiem do art.13 pkt 4 ustawy systemowej ubezpieczenie to następuje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona, a bezsporne jest, iż po 20 września 2015 r. wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej ani też nie zgłosiła zawieszenia jej prowadzenia. W sytuacji więc gdy pobieranie zasiłku macierzyńskiego stanowi odrębny tytuł ubezpieczeń społecznych (art.6 ust. 1 pkt 19 cytowanej ustawy), należy skonstatować, iż w przypadku wnioskodawczyni z dniem 21 września 2015r. doszło do zbiegu tytułów ubezpieczeń, przy pierwszeństwie tego ostatniego (art. 9 ust. 1 c wyżej powołanej ustawy) z przewidzianym w art. 16 ust. 8 w zw. z art.17 ust.2 a obowiązkiem ZUS opłacania składek

z tego tytułu, finansowanych w całości z budżetu państwa. Tym samym uiszczone przez wnioskodawczynię składki na ubezpieczenia społeczne jak i dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po dniu 20 września 2015 r. miały niewątpliwie charakter składek nienależnych w rozumieniu art. 24 ust. 6a-6e ustawy systemowej, które na wniosek odwołującej z dnia 27 listopada 2015 r. winny podlegać zwrotowi (tak też wprost w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 czerwca 2016 r. III AUa 175/16 LEX nr 2073842) Oczywiście jest przy tym, że w opisaney powyżej sytuacji zaistniały przesłanki do dokonanej przez odwołującą korekty deklaracji rozliczeniowej za miesiąc wrzesień 2015 r. w trybie art. 41 ust. 6 cytowanej ustawy, co

w efekcie prowadzić winno do proporcjonalnego naliczenia składek nienależnych

w sposób opisany przez wnioskodawczynię w w/w wniosku , a w sumie przyjętym też przez Sąd I instancji w zaskarżonej części wyroku. Stąd też wyrażona na wstępie konstatacja o ostatecznej trafności tego rozstrzygnięcia pomimo chybionej oceny prawnej sprawy sądu orzekającego .

Mając więc powyższe na uwadze i na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono o oddaleniu apelacji pozwanego organu rentowego (pkt 1 sentencji wyroku) . Końcowy wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie skarżącego ZUS poniesionymi przez wnioskodawczynię w postępowaniu apelacyjnym kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 270 zł , o czym orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., przy uwzględnieniu minimalnej stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika odwołującej przewidzianej w § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).